

Sygn. akt II C 1290/09

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 19 grudnia 2014 r.

Sąd Okręgowy Warszawa – Praga w Warszawie Wydział II Cywilny

w składzie :

Przewodniczący : SSO Katarzyna Jakubowska – Pogorzelska

Protokolant: Martyna Zakrzewska

po rozpoznaniu w dniu 16 grudnia 2014 roku w Warszawie

na rozprawie

sprawy z powództwa R. M.

przeciwko Skarbowi Państwa reprezentowanemu przez Dyrektorów Zakładu Karnego w S., Zakładu Karnego we W., Aresztu Śledczego W. (...), Zakładu Karnego W. (...), Zakładu Karnego P., Zakładu Karnego w Ł., Zakładu Karnego w I. zastępowanego Prokuratorię Generalną Skarbu Państwa

o zadośćuczynienie

1. oddała powództwo
2. zasądza od powoda R. M. na rzecz pozwanego Skarbu Państwa –Prokuratorii Generalnej Skarbu Państwa kwotę 3.600 (trzy tysiące sześćset) złotych tytułem zwrotu kosztów procesu
3. przyznaje ze Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego Warszawa-Praga w Warszawie na rzecz adw. M. L. wykonującego zawód pod adresem ul. (...) lok. (...)w W. kwotę 3.600 (trzy tysiące sześćset) złotych podwyższoną o należny podatek VAT tytułem wynagrodzenia za pomoc prawną świadczoną z urzędu
4. nieuiszczone koszty sądowe obejmujące opłatę sądową od pozwu przejmuje na rachunek Skarbu Państwa

Sygn. akt II C 1290/09

UZASADNIENIE

Po ostatecznym sprecyzowaniu powództwa powód R. M. domagał się zasądzenia a swoją rzecz od Skarbu Państwa - Dyrektora Zakładu Karnego w S., Dyrektora Zakładu Karnego we W., Dyrektora Zakładu Karnego W. (...) w W., Dyrektora Zakładu Karnego W. (...) w W., Dyrektora Zakładu Karnego W. (...)w W., Dyrektora Zakładu Karnego w P., Dyrektora Zakładu Karnego w Ł., oraz Dyrektora Zakładu Karnego w I. kwoty 150.000,00 złotych tytułem zadośćuczynienia w związku z naruszeniem jego dóbr osobistych w postaci zdrowia, godności, prawa do prywatności i intymności, do jakich w jego ocenie doszło podczas osadzenia go ww. jednostkach penitencjarnych. Powód twierdził, że umieszczono go w celach przeludnionych, co rodziło konflikty między współosadzonymi, w zimnych, wilgotnych, zagrzybionych i niewłaściwie oświetlonych (półmrok), z osobami palącymi i nosicielami wirusa HIV i HCV. Twierdził również, że administracja nie zapewniała upranych koców i środków czystości, nie było ciepłej wody w łaźni, a kaloryczność potraw nie spełniała norm. Według powoda przebywanie w takich warunkach doprowadziło do naruszenia jego godności i utrudniło resocjalizację. Podniósł także, że zgłaszanie skarg do wychowawców i instytucji publicznych wywołały z kolei środki dyscyplinujące, co przyczyniło się poczucia jego krzywdy. Powód domagał się

zadośćuczynienia także za uszkodzenie zdrowia, gdyż ze względu na niedopasowanie łóżek do jego wzrostu, nabawił się długotrwałego skrzywienia kręgosłupa. Twierdzi, że obecnie odczuwa drętwienie, puchnięcie i bóle kręgosłupa. Powołując się na art. 442⁽¹⁾ § 1 i 3 k.c. powód podniósł, że jego roszczenie nie uległo przedawnieniu /pозew, k. 3-4 akt; pismo procesowe z dnia 5 sierpnia 2011 roku, k. 310-312 akt; stanowisko pełnomocnika powoda - protokół rozprawy, k. 1098 akt/.

Pozwany Skarb Państwa zastępowany przez Prokuratorię Generalną Skarbu Państwa wniósł o oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów postępowania według norm przepisanych, w tym kosztów zastępstwa procesowego na rzecz Skarbu Państwa – Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa. Powoływał się na nieudowodnienie roszczenia oraz zarzut przedawnienia /odpowieź na pozew, k. 77-89 akt, stanowisko zajmowane w toku procesu/.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Począwszy od 2003 roku powód wielokrotnie był pozbawiony wolności /zeznania powoda, k. 1034 akt/. W okresie od 6 marca 2003 roku do 30 grudnia 2003 roku, od 11 stycznia 2004 roku do 30 lipca 2004 roku oraz od 15 maja 2009 roku do 29 lipca 2010 roku był osadzony w Areszcie Śledczym w W. (...) /notatka służbowa, k. 37 akt; notatka służbowa, k. 93-94 /. W okresie od 13 października 2004 roku do 3 marca 2005 roku przebywał w Zakładzie Karnym W. (...) /notatka służbowa, k. 604 akt/. Natomiast w okresie od 8 marca 2005 roku do 29 czerwca 2005 roku został osadzony w Zakładzie Karnym w P.. W okresie od 10 września 2007 roku do 13 września 2008 roku przebywał w Zakładzie Karnym w Ł. /pismo z dnia 11 stycznia 2012 roku, k. 440 akt/. W okresie od 29 czerwca 2005 roku do 3 sierpnia 2006 roku umieszczony zaś został w Areszcie Śledczym W. (...) /pismo Dyrektora AŚ W. (...) z 20 lutego 2012 roku, k. 589 akt/, a od 7 września 2006 roku do 10 września 2007 roku w Zakładzie Karnym w S. /pismo z dnia 12 listopada 2010 roku, k. 147-148 akt/. W Zakładzie Karnym we W. powód z kolei przebywał od 3 sierpnia 2005 roku do 7 września 2006 roku /zestawienie cel, k. 592 akt/. W Zakładzie Karnym w I. odbywał karę pozbawienia wolności od 2 sierpnia 2004 roku do 13 października 2004 roku /pismo procesowe pozwanego, k. 203 akt; wyjaśnienia do pozwu, k. 207 akt/.

W Zakładzie Karnym w S., Zakładzie Karnym w Ł. i Zakładzie Karnym we W. powód przebywał w celach, w których przekroczona była norma powierzchniowa przypadająca na jednego osadzonego. Pomimo okresowego przeludnienia w Areszcie Śledczym W. (...), nie podjęto decyzji o umieszczeniu powoda w celi, w której powierzchnia była mniejsza niż 3 m⁽²⁾. O zjawisku przeludnienia dyrektor danej jednostki penitencjarnej informował właściwego sędziego penitencjarnego /notatka służbowa, 95 akt; notatka służbowa, k. 121 akt; pismo Dyrektora ZK w Ł. z 8 stycznia 2008 roku, k. 143 akt; pismo Dyrektora ZK w S. z 12 listopada 2010 roku, k. 148 akt; pismo z 15 czerwca 2007 roku, k. 161 akt; pismo z 07 grudnia 2006 roku, k. 162 akt; pismo Dyrektora ZK we W. z 3 listopada 2005 roku, k. 189 akt; pismo Dyrektora ZK we W. z 5 grudnia 2005 roku, k. 190 akt; pismo Dyrektora ZK we W. z 3 stycznia 2006 roku, k. 191 akt; pismo Dyrektora ZK we W. z 1 czerwca 2006 roku, k. 192 akt; pismo Z-cy Dyrektora ZK we W. z września 2006 roku, k. 193 akt; zestawienie cel, k. 188 akt; pismo z dnia 11 stycznia 2012 roku, k. 441 akt; pismo Dyrektora AŚ W. (...) z 20 lutego 2012 roku, k. 589 akt; zestawienie cel w ZK we W., k. 592 akt; pisma Z-cy Dyrektora ZK W. (...), k. 605-607 akt; zeznania świadka A. D., k. 393-394 akt; zeznania świadka S. N., k. 585 akt; częściowo przesłuchanie powoda, k. 1034 akt/.

Cele mieszkalne we wskazanych jednostkach penitencjarnych wyposażone były standardowo, zgodnie z rozporządzeniem Ministra Sprawiedliwości z dnia 17 października 2003 roku w sprawie warunków bytowych osób osadzonych w zakładach karnych i aresztach śledczych. Powód miał zapewnione miejsce do spania, pościel i koc. W każdej celi znajdował się kącik sanitarny oddzielony od reszty pomieszczenia. W Zakładzie Karnym w P. w części cel kąciki sanitarne były murowane, a w pozostałych celach wykonane z konstrukcji stalowej wypełnionej płytą wiórową. W Zakładzie Karnym w S. węzeł sanitarny był wydzielony trwałą zabudową (kąciki murowane) bądź nietrwałą zabudowę w postaci nieprześwitującej kotary. W Zakładzie Karnym w I. kąciki wykonane były z płyt drewnianych. W Areszcie Śledczym W. (...) były oddzielone murkiem bądź parawanem /notatka służbowa, k. 96 akt; notatka służbowa, k. 113 akt; pismo Dyrektora ZK w S. z 12 listopada 2010 roku, k. 149 akt; pismo z dnia 8 listopada 2010 roku, k. 158 akt; notatka służbowa, k. 183 akt; wyjaśnienia do pozwu, k. 207 akt; pismo z dnia 11 stycznia 2012 roku, k. 441 akt/.

ocenia stanu sanitarnego zakładu karnego, k. 449-450 akt; notatka służbowa, k. 593 akt; notatka służbowa, k. 608 akt; zeznania świadka A. D., k. 394 akt; zeznania świadka S. N., k. 585-586 akt; zeznania świadka G. M., k. 678-679 akt/.

Wszystkie cele, w których powód przebywał były oświetlone światłem sztucznym i naturalnym (okno), a także odpowiednio wentylowane. Na ścianach w Areszcie Śledczym stwierdzono ślady zawilgocenia, które wynikały z niewłaściwego użytkowania kąpoków sanitarnych przez współosadzonych (kąpiele) /notatka służbowa, k. 96 akt; notatka służbowa, k. 113 akt; wyjaśnienia do pozwu, k. 207 akt; ocenia stanu sanitarnego zakładu karnego, k. 448 akt; pismo 11 stycznia 2012 roku, k. 498 akt; zeznania świadka S. N., k. 585-586 akt; zeznania świadka G. M., k. 678 akt/.

W trakcie osadzenia powoda w pozwanych jednostkach cele mieszkalne były poddawane regularnym kontrolom kominarskim, sanitarnym, a także dezynsekcji i deratyzacji. Drożność instalacji wentylacyjnej, grawitacyjnej jak i przewodów kominowych była w stanie technicznym ogólnie dobrym. Kontrola w Areszcie Śledczym W. (...) przeprowadzona 14 października 2009 roku nie wykazała żadnych nieprawidłowości jeśli chodzi o kwestie higieniczne w celach mieszkalnych, w których osadzony był powód /notatka służbowa, k. 96 akt; protokół kontroli z dnia 14 października 2009 roku, k. 100-105 akt; protokół kontroli sanitarnej, k. 108-112 akt; protokoły z okresowych kontroli przewodów kominowych, k. 114, 115, 116 akt; protokoły z natężenia oświetlenia światłem sztucznym, k. 117-118, 119-120 akt; protokoły z kontroli sanitarnej, k. 163-167 akt, 168-172 akt, 173-177 akt, 178-182 akt; plan deratyzacji i dezynsekcji pomieszczeń ZK w I. na rok 2004, k. 205, 206 akt; protokół nr (...) z okresowej kontroli przewodów kominowych, k. 211 akt; pismo z dnia 11 stycznia 2012 roku, k. 442 akt; protokół kontroli sanitarnej wraz z oceną stanu sanitarnego zakładu karnego, k. 444-452 akt; protokoły z wykonania usługi dezynsekcyjnej i deratyzacyjnej, k. 463-473 akt; protokół kontroli sanitarnej, k. 503-518 akt; notatka służbowa, k. 593 akt; notatka służbowa, k. 608 akt/.

Powód oprócz podstawowych urządzeń sanitarnych otrzymywał co miesiąc niezbędne środki czystości, zapewniające utrzymanie higieny. O porządek w celach dbali sami osadzeni. Do każdej z cel, w której powód mieszkał dostarczana była zimna woda. Powód miał możliwość korzystania z ciepłej kąpielni raz w tygodniu. Wymiana pościeli i koców odbywała się zgodnie z rozporządzeniem Ministra Sprawiedliwości z dnia 17 października 2003 roku, według potrzeb po uprzednim zgłoszeniu /notatka służbowa z dnia 10 listopada 2010 roku, k. 96 akt; pismo z dnia 11 stycznia 2012 roku, k. 441-442 akt; pismo 11 stycznia 2012 roku, k. 497-498 akt; notatka służbowa z 9 lutego 2012 roku, k. 593 akt; notatka służbowa z 9 lutego 2012 roku, k. 593 akt; pismo Dyrektora AŚ W. (...) z 20 lutego 2012 roku, k. 589 akt; notatka służbowa, k. 608 akt; zeznania świadka G. M., k. 678 akt/.

Podczas osadzenia w pozwanych jednostkach powód otrzymywał posiłki, których wartość odżywcza i kaloryczna oraz składniki odżywcze były zgodne z rozporządzeniem Ministra Sprawiedliwości z dnia 2 września 2003 roku w sprawie określenia wartości dziennej normy wyżywienia oraz rodzaju diet wydawanych osobom osadzonym w zakładach karnych i aresztach śledczych. Na prośbę powoda Dyrektor Zakładu Karnego w Ł. przyznał mu dodatkową porcję żywnościową w przypadku stwierdzenia nadwagi po wydaniu posiłków skazanym /sprawozdanie z dnia 28 kwietnia 2008 roku, k. 131 akt

Powód w trakcie osadzenia w Zakładzie Karnym w P. nie uskarżał się na warunki sanitarno-bytowe w związane z osadzeniem. Podczas przebywania w Areszcie Śledczym W. (...) złożył natomiast skargę się na wyżywienie oraz osadzenie go w celi izolacyjnej, a w Zakładzie Karnym w Ł. na niewystarczającą ilość żywności jaka otrzymywał. Wszystkie skargi powoda uznano za bezzasadne /notatka służbowa, k. 113 akt; notatka służbowa, k. 99 akt; pismo z dnia 28 kwietnia 2008 roku, k. 130 akt/.

Powód przed osadzeniem każdorazowo był informowany o zasadach bezpieczeństwa w zakresie przeciwdziałania zakażeniom HIV, HCV i HBV, a także zasad przestrzegania higieny. W Zakładzie Karnym w S. był osadzony zgodnie z preferencjami tytoniowymi /notatka służbowa, k. 142 akt/.

Powód w jednostkach penitencjarnych miał także zapewnioną opiekę psychologiczną i medyczną /k. 149 akt, książka zdrowia osadzonego k 439/. W trakcie odbywania kary pozbawienia wolności powód był konsultowany

psychiatrycznie w związku z przypadkami samookaleczenia, autoagresji, stwierdzono u niego upośledzenie umysłowe lekkie, były przypadki konieczności stosowania przymusu bezpośredniego /książka zdrowia k. 439, 1056/.

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił w oparciu o dokumenty złożone przez poszczególne jednostki penitencjarne, albowiem nie były one kwestionowane przez żadną ze stron z pod względem ich autentyczności i prawdziwości, a Sąd nie znalazł podstaw do ich podważenia ze wskazanych wyżej względów.

Sąd oparł się również na zeznaniach świadków A. D. (zastępcy kierownika działu penitencjarnego w Areszcie Śledczym W. (...)) , S. N. (byłego pracownika w Zakładzie Karnym w Ł.) i G. M. (inspektor działu kwatermistrzowskiego w Zakładzie Karnym W. (...)) składane na okoliczność warunków panujących w pozwanych jednostkach. Zeznania te były spójne, logiczne i korespondujące z zabranym materiałem dowodowym.

Nieprzydatne dla sprawy okazały się natomiast zeznania świadka M. M. (matki powoda). Świadek ten - jak sam przyznał w toku składanych zeznań – nie miał wiedzy co do warunków odbywania kary przez powoda. Podał jedynie, że powód uskarżał się na złe traktowanie ze strony funkcjonariuszy i współwięźniów, co jednak nie znalazło odzwierciedlenia w zgromadzonym materiale dowodowym w postaci dokumentów. Sąd zważył przy tym, iż wiedza w tej kwestii pochodziła wyłącznie od powoda, co wpływało na ocenę wiarygodności tego świadka. Stąd zeznania te nie mogły stanowić podstawy faktycznej.

Podstawy ustaleń faktycznych odnośnie warunków odbywania kary pozbawienia wolności przez powoda, metrażu cel, zachowania intymności i prywatności oraz dostępu do opieki medycznej, nie mogły też stanowić zeznania świadka K. O. (więźnia z Zakładu Karnego w S.), gdyż świadek ten nie tylko nie umiał wskazać czy zna powoda, ale okresy, w których odbywał karę pozbawienia wolności w Areszcie Śledczym W. (...) i Zakładzie Karnym w I. nie pokrywały się z okresem osadzenia powoda w tych jednostkach. Z tożsamyh względów ograniczone znaczenie miał także dowód z zeznań świadka A. G. /k. 792 akt/.

Z kolei zeznania świadka R. K. (współosadzonego w Zakładzie Karnym w S., k. 1011 akt), nie dotyczyły warunków odbywania kary pozbawienia wolności w pozwanych jednostkach penitencjarnych przez powoda.

Sąd pominął dowód z przesłuchania E. M. wobec cofnięcia wniosku przez powoda /k. 703 akt/.

Na częściowe obdarzenie wiarą zasługiwały zeznania powoda R. M. tj. zakresie w jakim znajdowały one potwierdzenie w zebranych w sprawie materiale dowodowym. Jako zasadniczo wiarygodne Sąd uznał zatem jego zeznania co do tego, że karę pozbawiania wolności odbywał w celach przeludnionych. Z dokumentów złożonych do akt sprawy wynika bowiem, iż podczas pobytu w Zakładzie Karnym w S., Zakładzie Karnym w Ł. i Zakładzie Karnym we W. został on umieszczony w celach gdzie przekroczona została norma przynajmniej 3m² na jednego osadzonego /k. 147 akt; k. 592 akt; 440-441 akt/. W ocenie Sądu nie są wiarygodne natomiast zeznania powoda, w których podawał on okoliczności złych warunków panujących w pozwanych jednostkach, niedostatecznej opieki zdrowotnej, że wydawane posiłki przez cały okres osadzenia były zimne, a także tego, że nie otrzymywał on wystarczającej ilości środków higieny. Twierdzenia te nie znalazły poparcia w pozostałym materiale dowodowym. Całkowicie gołosłowne okazały się także twierdzenia powoda o jego problemach zdrowotnych i psychicznych powstałych w związku z osadzeniem w pozwanych jednostkach penitencjarnych. Mimo dopuszczenia przez Sąd dowodu z opinii biegłych sądowych lekarza ortopedy i lekarza psychiatry na okoliczność ustalenia aktualnego stanu zdrowia powoda i jego związku z warunkami odbywania kary pozbawienia wolności, powód pomimo wezwań, nie stawił się na badania sądowo-lekarskie, co w konsekwencji uniemożliwiło wydanie opinii przez biegłych zgodnie z postanowieniem z dnia 25 października 2013 roku /k. 1065 akt; k. 1077 v. akt; k. 1078 v. akt/. Zważywszy na powyższe Sąd uchylił to orzeczenie na rozprawie w dniu 16 grudnia 2014 roku /k. 1099 akt/. W konsekwencji twierdzenia powoda o związku pomiędzy jego aktualnie złym stanem zdrowia a warunkami izolacji we wskazywanych przez niego jednostkach penitencjarnych pozostały nieudowodnione.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Powództwo nie zasługiwało na uwzględnienie.

Powód wniósł o zasądzenie na jego rzecz zadośćuczynienia z tytułu naruszenia jego dóbr osobistych, podnosząc, że w aresztach śledczych i zakładach karnych, w którym przebywał, zostały naruszone jego dobra osobiste w postaci zdrowia, godności prawa do prywatności i intymności poprzez umieszczenie go w celach przeludnionych, zawilgoconych, zagrzybionych, bez właściwej wentylacji i oświetlenia, oraz z osobami palącymi i nosicielami wirusów HIV i HCV, a także, iż podczas osadzenia nie zapewniono mu czystych koców i środków higienicznych, nie było ciepłej wody w łaźni, a serwowane potrawy nie spełniały norm pod względem kaloryczności. Podnosił też, że na skutek tych warunków pogorszeniu uległ jego stan zdrowia.

Zgodnie z treścią art. 23 k.c. dobra osobiste człowieka, jak w szczególności zdrowie, wolność, cześć, swoboda sumienia, nazwisko lub pseudonim, wizerunek, tajemnica korespondencji, nietykalność mieszkania, twórczość naukowa, artystyczna, wynalazcza i racjonalizatorska, pozostają pod ochroną prawa cywilnego niezależnie od ochrony przewidzianej w innych przepisach. Z kolei stosownie do art. 24 § 1 k.c. ten, czyje dobro osobiste zostaje zagrożone cudzym działaniem, może żądać zaniechania tego działania, chyba że nie jest ono bezprawne. W razie dokonanego naruszenia może on także żądać, ażeby osoba, która dopuściła się naruszenia, dopełniła czynności potrzebnych do usunięcia jego skutków, w szczególności ażeby złożyła oświadczenie odpowiedniej treści i w odpowiedniej formie. Na zasadach przewidzianych w kodeksie może on również żądać zadośćuczynienia pieniężnego lub zapłaty odpowiedniej sumy pieniężnej na wskazany cel społeczny. Zaś art. 448 k.c. stanowi, iż w razie naruszenia dobra osobistego sąd może przyznać temu, czyje dobro osobiste zostało naruszone, odpowiednią sumę tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę lub na jego żądanie zasądzić odpowiednią sumę pieniężną na wskazany przez niego cel społeczny, niezależnie od innych środków potrzebnych do usunięcia skutków naruszenia. Jak słusznie wskazywał Sąd Apelacyjny we Wrocławiu w wyroku z dnia 24 lipca 2008 roku (I ACa 1150/06, OSAW 2008/4/110) w przypadku naruszenia dóbr osobistych bezprawnym działaniem sprawcy pokrzywdzonemu przede wszystkim przysługują środki o charakterze niemajątkowym przewidziane w art. 24 k.c., a w przypadku gdy działanie naruszydźciela jest także zawinione środki o charakterze majątkowym, o których stanowi art. 448 k.c. Przy czym warto zwrócić uwagę, iż obydwa roszczenia mają charakter samodzielny i pokrzywdzonemu przysługuje prawo ich wyboru, zaś sądowi pozostawiona jest ocena celowości przyznania ochrony w żądanej formie, jego adekwatności do rodzaju naruszonego dobra, a przede wszystkim rozmiaru doznanej krzywdy. Przy żądaniu przyznania odpowiedniej sumy tytułem zadośćuczynienia na rzecz pokrzywdzonego podstawowym kryterium oceny sądu winien być rozmiar ujemnych następstw w sferze psychicznej pokrzywdzonego bowiem celem przyznania ochrony w formie majątkowej jest zrekompensowanie i złagodzenie doznanej krzywdy moralnej. Z tych też względów sąd jest zobowiązany ustalić zakres cierpień pokrzywdzonego, a przy ocenie tej przesłanki nie może abstrahować od wszystkich okoliczności towarzyszących powstaniu krzywdy. Znikomość ujemnych następstw może być podstawą oddalenia powództwa o przyznanie zadośćuczynienia na rzecz pokrzywdzonego.

Biorąc pod uwagę brzmienie powyższych przepisów w pierwszej kolejności należało zatem ustalić, czy w ogóle doszło do naruszenia dóbr osobistych, a jeśli tak to jakie dobra osobiste powoda zostały naruszone przez funkcjonariuszy pozwanego Skarbu Państwa. W tym kontekście warto podkreślić, że doktryna i judykatura stoją zgodnie na stanowisku, że przy ocenie zaistnienia naruszenia dobra osobistego należy posługiwać się kryteriami o charakterze obiektywnym, nie zaś kierować się jedynie subiektywnymi odczuciami osoby występującej o przyznanie ochrony. Przykładowo Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 26 października 2001 roku (V CKN 195/01, Lex nr 53107) stwierdził, że ocena, czy cześć człowieka została zagrożona bądź naruszona, musi być dokonana przy stosowaniu kryteriów obiektywnych. Istotne jest bowiem nie subiektywne odczucie osoby żądającej ochrony prawnej, ale obiektywna reakcja opinii publicznej. Jak słusznie zauważył Sąd Apelacyjny w Warszawie w wyroku z dnia 8 maja 2009 roku (sygn. akt VI ACa 1242/08) nie każdy przypadek dyskomfortu psychicznego spowodowany bezprawnym zachowaniem się innej osoby, jest wystarczającą podstawą do poszukiwania ochrony sądowej dóbr osobistych, bowiem należy mieć na uwadze również zobiektywizowaną ocenę zewnętrzną. Konieczne jest także zachowanie proporcji oraz umiaru i nie można nadużywać instrumentów prawnych właściwych tej ochronie do przypadków drobnych, opierających się w głównej mierze na subiektywnych odczuciach zainteresowanego, gdyż taki sposób postępowania prowadziłby do deprecjonowania samego przedmiotu ochrony.

Mając na uwadze treść przepisu art. 6 k.c. oraz 232 k.p.c., Sąd wziął pod uwagę, nie tyle gołosłowne twierdzenia powoda zawarte w pozwie i dalszych pismach procesowych, ale okoliczności przez niego wykazane. Zgodnie z powołanymi wyżej przepisami ciężar udowodnienia faktu spoczywa na osobie, która z tego faktu wywodzi skutki prawne. Należy przy tym pamiętać, że twierdzenie istotnej dla sprawy okoliczności powinno być udowodnione przez stronę, która to twierdzenie zgłasza (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22 listopada 2001 roku, I PKN 660/00).

Powód uzasadniając swoje roszczenie podniósł między innymi, iż umieszczono go w przeludnionych celach, bez odpowiedniej wentylacji i światła, bez wydzielonego pomieszczenia do załatwiania potrzeb fizjologicznych, co w konsekwencji naruszyło jego dobra osobiste w postaci godności, prawa do intymności i prawa do prywatności. Okoliczność osadzenia powoda w Zakładzie Karnym w S., Zakładzie Karnym w Ł. i w Zakładzie Karnym we W. w celach, które nie czyniły zadość przewidzianej ustawowo normie gwarantującej osadzonemu przynajmniej 3 m² powierzchni na osobę, o której mowa w art. 110 § 2 k.k.w., w przedmiotowej sprawie nie budzi wątpliwości Sądu, albowiem znajduje to potwierdzenie w materiale dowodowym. Za nieudowodnione natomiast Sąd uznał twierdzenia powoda w pozostałym zakresie, a odnoszących się do warunków odbywania kary pozbawienia wolności. Powód nie wykazał, iż w celach mieszkalnych, w których przebywał, nie miał wydzielonego pomieszczenia do załatwiania potrzeb fizjologicznych, że cele były wilgotne, zagrzybione, nieogrzewane, niewłaściwie oświetlone i wentylowane, że pozwany (a dokładnie podległe mu jednostki penitencjarne) nie zapewnił mu odpowiednich warunków sanitarnych, środków czystości, ani upranych koców, że został umieszczony w celi z osobami palącymi i nosicielami wirusa HIV i HCV. Twierdzenia powoda w tym zakresie, jak to, że serwowane potrawy - ze względu na ich kaloryczność - nie spełniały norm, pozostają gołosłowne, a w świetle zebranych dowodów nieprawdziwe.

Odnosząc się do kwestii przeludnienia, zdaniem Sądu, niezapewnienie przez Państwo skazanemu w jednostkach penitencjarnych minimalnych norm powierzchniowych nie może być stanem zasługującym na akceptację. Niewątpliwie osadzenie powoda w celach przeludnionych mogło naruszyć jego dobro osobiste w postaci godności osobistej, której zgodnie z art. 30 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej ochrona i poszanowanie jest obowiązkiem władz publicznych. Nie można jednak takiego naruszenia dóbr osobistych traktować jako aktu represji skierowanego indywidualnie przeciwko powodowi. Warunki w jakich przebywał powód w równym stopniu dotyczyły innych osadzonych w przedmiotowych jednostkach penitencjarnych. Nie było to zatem celowe działanie pozwanego, a jedynie stan faktyczny spowodowany przyczynami obiektywnymi. Należy przy tym wskazać, że administracja przedmiotowych jednostek penitencjarnych wobec występującego przeludnienia wydawała stosowne zarządzenia oraz zawiadamiała o tym fakcie właściwych sędziów penitencjarnych. Mimo uznania, iż warunki w których był osadzony powód naruszyły jego godność, to skala tego naruszenia nie przybrała takiej formy, która według Sądu uzasadniałaby zasądzenie zadośćuczynienia, w której można byłoby mówić o poniżających warunkach, jak twierdzi strona powodowa. Podnieść przy tym należy, że przeludnienie w celach w czasie pobytu powoda w zakładach karnych było, jednakże w ocenie Sądu nie tak drastyczne. Nie można tracić z pola widzenia faktu, że w Areszcie Śledczym W. (...) pomimo okresowego przeludnienia nie umieszczono powoda w warunkach, w których ustawowy metraż przewidziany na jedną osobę nie był zachowany. W tym miejscu warto zaznaczyć, iż pomimo tych niedogodności powód miał zapewnione miejsce do spania i wyżywienie.

Sąd w pełni podziela pogląd wyrażony przez Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 2 października 2007 roku w sprawie II CSK 269/07, zgodnie z którym samo osadzenie w przeludnionej celi nie jest wystarczającą podstawą do uwzględnienia żądania zasądzenia zadośćuczynienia. W ocenie Sądu powód popełniając przestępstwo musiał liczyć się z tym, iż karę za swój czyn będzie odbywał w więzieniu, bądź w przypadku zastosowania środka zapobiegawczego w postaci tymczasowego aresztowania w areszcie śledczym, w których z oczywistych względów nie ma komfortu. Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 28 lutego 2007 roku (sygn. akt V CSK 431/06) nie uzależnił możliwości zasądzenia zadośćuczynienia od potwierdzenia faktu osadzenia skazanego w warunkach, w których powierzchnia na jedną osobę wynosi mniej niż 3m². Możliwość taka została bowiem połączona z jednoczesnym naruszeniem takich podstawowych standardów w postaci niezapewnienia każdemu osadzonemu oddzielnego miejsca do spania albo nieoddzielenia urządzeń sanitarnych od reszty pomieszczenia. W niniejszej sprawie brak było bowiem podstaw do przyjęcia, iż powód w takich właśnie warunkach odbywał karę. Przeprowadzone postępowanie dowodowe wykazało, że kąćki sanitarne

były oddzielone od reszty celi mieszkalnej. Powód ponadto podnosił, że z powodu przeludnienia spał na podłodze. Jednakże wobec braku potwierdzenia tej okoliczności, nie sposób zdaniem Sądu uznać ją za okoliczność wiarygodną.

Roszczenie powoda nie zasługuje na uwzględnienie także na gruncie przepisów o czynach niedozwolonych. Zgodnie z art. 417 § 1 k.c. za szkodę wyrządzoną przez niezgodne z prawem działanie lub zaniechanie przy wykonywaniu władzy publicznej ponosi odpowiedzialność Skarb Państwa lub jednostka samorządu terytorialnego lub inna osoba prawna wykonująca tę władzę z mocy prawa.

Ciężar udowodnienia przesłanek tej odpowiedzialności w postaci bezprawnego działania funkcjonariusza publicznego, szkody i związku przyczynowego spoczywa na stronie powodowej. Tymczasem materiał dowodowy w żaden sposób nie potwierdził ażeby na którymkolwiek etapie pozbawienia wolności funkcjonariusze publiczni dopuścili się popełnienia czynu bezprawnego wywołującego szkodę po stronie powoda. Analiza zgromadzonej dokumentacji potwierdza, iż powód miał zapewnioną właściwą opiekę medyczną, a w przypadkach tego wymagających także konsultacje psychiatryczne. Zachowania powoda miały natomiast cechy autoagresji wiążącej się z uszkodzeniem ciała. W ocenie Sądu brak jest związku przyczynowego między skrzywieniem kręgosłupa czy też problemami psychicznymi powoda a warunkami izolacji czy też obiektywnie nieprawidłowymi zachowaniami personelu służby więziennej. Niezależnie od tego roszczenie wywodzone z czynu niedozwolonego w odniesieniu do okresu przypadającego przed 12 listopada 2006r. (3 lata przed datą wniesienia pozwu) uległo przedawnieniu w oparciu o art. 442¹ § 1 k.c. zgodnie z którym roszczenie o naprawienie szkody wyrządzonej czynem niedozwolonym ulega przedawnieniu z upływem lat trzech od dnia, w którym poszkodowany dowiedział się o szkodzie i o osobie obowiązanej do jej naprawienia. Jednakże termin ten nie może być dłuższy niż dziesięć lat od dnia, w którym nastąpiło zdarzenie wywołujące szkodę.

Reasumując, zdaniem Sądu brak jest podstaw do zasądzenia na rzecz powoda jakiegokolwiek kwoty zadośćuczynienia za naruszenie jego dóbr osobistych czy też zadośćuczynienia za uszkodzenie ciała lub rozstrój zdrowia związane wynikające z czynu niedozwolonego, pozostające w związku z warunkami izolacji powoda we wskazywanych przez niego placówkach penitencjarnych. Warto w tym miejscu zwrócić także uwagę, iż w judykaturze ugruntowany jest pogląd, zgodnie z którym sąd nie ma obowiązku zasądzenia zadośćuczynienia w każdym przypadku naruszenia dóbr osobistych (patrz wyrok Sądu Najwyższego z dnia 19 kwietnia 2006 roku, II PK 245/05, OSNP 2007/7-8/101). Zasądzenie zadośćuczynienia ma charakter fakultatywny i od oceny sądu opartej na analizie konkretnych okoliczności danej sprawy zależy przyznanie pokrzywdzonemu ochrony w tej formie (wyrok Sądu Apelacyjnego z dnia 11 stycznia 2007 roku w sprawie I ACa 833/06). Podstawowym kryterium decydującym o możliwości zasądzenia zadośćuczynienia powinien być m.in. stopień winy naruszydźciela, rodzaj naruszonego dobra oraz poczucie pokrzywdzenia poszkodowanego. W wyroku Sądu Najwyższego z dnia 12 grudnia 2002 roku (V CKN 1581/00) słusznie wskazano, iż decyzja o zasądzeniu zadośćuczynienia winna być poprzedzona także zbadaniem nasilenia złej woli naruszydźciela i celowości zastosowania tego środka. Odnosząc się do kwestii winy, tej przesłanki odpowiedzialności za niezapewnienie osadzonym warunków metrażowych zgodnych z art. 110 § 2 k.k.w. upatrywać należy poza jednostkami organizacyjnymi, które bezpośrednio odpowiada za warunki w jakich powód odbywał karę. Jednostki te bowiem pomimo przepełnienia, nie mogły odmówić przyjęcia skazanego. Warto też pamiętać, iż gospodarka przedmiotowych jednostek penitencjarnych oparta jest na ustawie budżetowej, a zatem środki, którymi one dysponują mają być przeznaczane precyzyjnie na cele, na które je otrzymano i w wysokości, której one same nie określają.

Wskazując na powyższe Sąd uznał, iż mimo umieszczenia powoda w celach, w których powierzchnia mieszkalna na jedną osobę była mniejsza niż 3 m², co miało miejsce podczas pobytu w Zakładzie Karnym w S., Zakładzie Karnym w Ł. i w Zakładzie Karnym we W., to jednak brak było podstaw do zasądzenia żądanego zadośćuczynienia. W związku z czym powództwo należało oddalić (pkt 1 wyroku).

W pkt 2 sentencji wyroku zasądził od powoda na rzecz Skarbu Państwa Prokuratorii Generalnej Skarbu Państwa koszty procesu, na które składają się koszty zastępstwa procesowego w kwocie 3600 złotych zgodnie z art. 98 k.p.c. w zw. z art. 99 k.p.c. w zw. z § 6 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie

opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (tekst jedn. D. U. 2013.490).

Zasądzenie kosztów pomocy prawnej udzielonej powodowi z urzędu od Skarbu Państwa na rzecz adw. M. L. uzasadnia treść art. 29 ust. 1 ustawy z dnia 26 maja 1982 roku - Prawo o advokaturze (tekst jedn. Dz. U. z 2002 r. Nr 123, poz. 1058 z późn. zm.) oraz § 2 ust. 3 w zw. z § 6 pkt 6 w zw. z § 19 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (tekst jedn. Dz. U. 2013.461).

W pkt 4 sentencji wyroku Sąd nie obciążył powoda kosztami sądowymi zgodnie z art. 113 ust. 1 i 4 ustawy z dnia 28 lipca 2005 roku o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, gdyż powód został zwolniony od ponoszenia kosztów sądowych w całości.